

Til BUU

12-09-2012

Notat om de 9 skolars konkrete planer for arbejdet

Sagsnr.
2012-22773

Dokumentnr.
2012-628650

På BUU-mødet den 30.5. 2012 tiltrådte udvalget indstilling vedr. ni udfordrede skoler i København. Udvalget bad om at blive orienteret om skolernes konkrete planer for arbejdet samt listen over medlemmer af den faglige rådgivningsgruppe. Planerne fremlægges som bilag til dette notat og medlemslisten fremgår af dette notat.

Sagsbehandler
Karen Maass

I dette notat vedlægges de syv ministerielt understøttede skolars konkrete planer for arbejdet samt de to kommunalt understøttede skolars konkrete planer. De syv skoler er: Blågård Skole, Rådmandsgade Skole, Klostervænget Heldagsskole, Tingbjerg Heldagsskole, Bavnehøj Skole, Grøndalsvængets Skole og Ellebjerg Skole. De to øvrige skoler er Tagensbo Skole og Dyvekeskolen.

Ad. 1: Vedr. de syv skoler udpeget af ministeriet

Temaet for programmet er "Fokus på sproget i al skolens undervisning" og har følgende centrale omdrejningspunkter:

1. Efteruddannelse af pædagogisk personale, så alle har basisviden om dansk som andetsprog (herefter DSA), udvalgte lærere har større viden, og hver skole har lærere, der er uddannet i at kunne vejlede kolleger i implementering af DSA i undervisningen.
2. Implementering af DSA i al undervisning – omsætning af teoretisk viden til ændret undervisningspraksis.
3. Organisering af skolens DSA-ressourcer, herunder time- og lærerressourcer.

Et væsentligt omdrejningspunkt i ministeriets indsats er et forsøg med en særlig indsats i dansk og matematik i 7. klasse på skolerne, hvor ministeriet tilstræber at gennemføre en så ensartet indsats som muligt på alle de skoler, der på landsplan indgår i projektet. Hermed søger ministeriet at skabe forskningsegne data, så der kan udledes generaliserbar viden om, hvordan det faglige niveau kan højnes.

De vedlagte planer i bilag 1 oplister de syv skolars konkrete indsatser i skoleåret 2012-13. Disse indsatser er aftalt med skolerne direkte og supplerer de generelle indsatser som overfor beskrevet. Planerne er justeret i forhold til skolens behov og underskrevet af ministeriets tilknyttede Tosprogs taskforce, der understøtter skolernes indsats.

**Afdelingen for
Pædagogisk Faglighed**

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

Telefon
3366 4125

EAN nummer
5798009385000

www.kk.dk

Ad. 2: Særlige initiativer: De to skoler udpeget af Københavns Kommune

Tagensbo Skole og Dyvekeskolen tildeles kommunal finansiering svarende til den finansiering, ministeriet giver til de syv skoler på, dvs. en mio. kr. årligt i tre år.

Dyvekeskolen er fra august 2013 lokal profilskole, samtidig med at skolen er basisskole som en del af 4-skolesamarbejdet på Amager. Skolen ønsker fremadrettet at udvide arbejdet med fokus på sproget i faget, bl.a. ift. matematik. Endvidere ønsker man at udvikle skolehjemssamarbejdet og den inkluderende og anerkendende skolekultur med fokus på undervisningsdifferentiering. Disse indsatser indarbejdes i relation til skolens arbejde som lokal profilskole med profilen "Den digitale folkeskole", således at elevernes sproglige og faglige udvikling understøttes gennem koblingen mellem fag, sprog og it. Da Dyvekeskolen er basisskole, har arbejdet med de særlige initiativer for at løfte elevernes faglige resultater fokus på elever i indskoling og på mellemtrinnet, hvor udviklingen af elevernes sproglige og faglige niveau har central betydning for deres mulighed for succes i udskoling, hvor eleverne skifter skole.

Tagensbo Skole er madskole og arbejder med indsatser under Integrationsløftet med fokus på hhv. elevernes læseudvikling og lektiehjælp og forældresamarbejde. Skolen ønsker fremadrettet at arbejde med fokusområdet udeskole, som et initiativ til at understøtte elevernes sprog- og begrebsudvikling. Arbejdet med de særlige initiativer vil således have fokus på at tilrettelægge undervisning og aktiviteter der foregår i det fri og arbejder målrettet med elevernes sprog og læring gennem den konkretisering og tydeliggørelse det giver at befinde sig midt i det, man lærer om. Det at være hhv. udeskole og madskole vil kunne understøtte en kombination af elevernes faglige, trivselsmæssige og sundhedsmæssige udvikling.

De to skolers konkrete planer er vedlagt i bilag 2a og 2 b.

Kommunal opfølgning på skolernes indsatser

Som ovenfor beskrevet er et væsentligt omdrejningspunkt for ministeriets indsats et forsøg med en særlig indsats i dansk og matematik i 7. klasse på skolerne. Her tilstræber ministeriet at gennemføre en så ensartet indsats som muligt på alle de skoler, der på landsplan indgår i projektet. Ministeriets forskningsresultater fremlægges, når forsøget er tilendebragt.

Ministeriet og skolerne evaluerer og justerer løbende den enkelte skoles indsatser. Folkeskolens Afgangsprøveresultater vil blive anvendt i slutevalueringen (efter 3 år).

På kommunalt niveau vil resultaterne fra de nationale test i læsning blive analyseret for de skoler, hvor den øvrige indsats udover 7. klasse

skønnes relevant. I dialog med skolerne vil forvaltningen udarbejde indikatorer og handlingsplan for opfølgning på den enkelte skoles indsats.

Særligt gælder for alle ni skoler, at der vil være et forstærket ledelsesmæssigt fokus, hvor der gennemføres kvartalsvise samtaler med de relevante områdechefer og de involverede skoleledelser.

Rådgivning til udfordrede skoler

For at understøtte de ni skoler tilbydes fra forvaltningen:

1. Rådgivning/vejledning vedr. et fagligt løft på den enkelte skole (navne fremgår nedenfor).
2. Et økonomieftersyn, der giver en gennemgang af skolernes økonomistyring og forslag til forbedringer.
3. Ekstra support til skolerne i forbindelse med evt. dårligt fungerende personale ved, at den konkrete personalekonsulent, der allerede er tilknyttet den enkelte skole, kontaktes.

Faglig rådgivningsgruppe:

Den faglige rådgivning varetages af udvalgte koordinerende læsevejledere, pædagogisk it-kompetenceperson, ekspert fra profilskole, evalueringsvejleder eller matematik-/naturfagsvejleder, AKT-vejleder, undervisningsvejleder, skolekonsulent m.fl. Områdechefen og skolen kan ud fra denne bruttoliste sammensætte den rådgivningsgruppe, der matcher den enkelte skoles problemstillinger.

Medlemmerne af den faglige rådgivningsgruppe er:

Christina Frausing, naturfaglig ressourceperson, Brønshøj Skole

Margit Haulund koordinerende læsevejleder, Den Classenske legatskole

Mette Anker, koordinerende læsevejleder, Tingbjerg

Marianne Ellingsen, koordinerende læsevejleder, Tove Ditlevsen Skole

Karen Ruth Hansen, inklusionskoordinator, Nørrebro/Bispebjerg

Gritt Dansager, evalueringsvejleder, Blågård Skole.

Skolernes konkrete planer

Det overordnede mål for skolernes deltagelse i udviklingsprogrammet med Ministeriet for Børn og Undervisnings Tosprogs-taskforce gruppe er, at fokus på sproget inddrages i al skolens undervisning. Nedenfor fremgår de konkrete indsatser, skolerne igangsætter for at sikre, at skolen når målene:

Blågård

Efteruddannelse i dansk som andetsprog:

- Skolelederuddannelse
- Internat

Implementering af fokus på sproget i fagene

- Aktionslæring
- Fælles erfaringsudveksling på mellemtrinnet
Dansk som andetsprogs (DSA)-vejleder/aktionslæringskonsulent med en af hver i skolens tre afdelinger
- Kick-off dag
- Pædagogisk eftermiddag

Organisering

- Styregruppe
- Koordinator.

Rådmandsgade

Efteruddannelse i dansk som andetsprog:

- Kickoff-arrangement
- 2 pædagogiske dage á 4 timer

Implementering af fokus på sproget i fagene

- Indsats svarende til indsatsen på 7. årgang og på 3. og 6. årgang
- 30-timers DSA-efteruddannelse for dansk- og matematiklærere på årgangene med indlagt aktionslæring
- Ugentlige planlægningsmøde for årgangenes dansk- og matematiklærere samt en DSA-lærer på skolen.

Klostervænget Heldagsskole

Efteruddannelse i dansk som andetsprog:

- Uddannelse af to DSA-vejledere
- Lærerkursus for dansk- og naturteknik lærer i 4.klasse (DSA og aktionslæring), 30 timer
- Lærerkursus for børnehaveklasseleder (DSA og aktionslæring), 30 timer

05-09-2012
Sagsnr. 2012-22773
Dokumentnr. 2012-694574
Sagsbehandler Karen Maass

Afdelingen for Pædagogisk Faglighed

Gyldenløvesgade 15
1502 København V

Telefon
3366 4125

EAN nummer
5798009385000

www.kk.dk

Implementering af fokus på sproget i fagene:

- Fokus på sproget i fagene i dansk og natur-teknik i 4. klasse samt aktionslæring
- Literacyudvikling med særligt henblik på andetsprogsdimensionen i børnehaveklassen samt aktionslæring
- Kickoff-seminar
- Pædagogisk dag.

Tingbjerg Heldagsskole

Efteruddannelse i dansk som andetsprog

- Vejlederuddannelse af 2 vejledere
- Undervisning af samtlige matematiklærere med fokus på sproget i fagene

Implementering af fokus på sproget i fagene:

- Eksemplariske undervisningsforløb med fokus på sproget i fagene
- Pilotprojekt om sproglig opmærksomhed i fritidsdelen
- Kick-off dag
- Pædagogisk dag

Organisering

- Opbygning af nyt ressourcecenter
- Fokus på vejledning i klasser, hvor det skønnes at lærerne har brug for faglig sparring.

Bavnehøj skole

Efteruddannelse i dansk som andetsprog

- Uddannelse af 2 DSA-vejledere, inkl. vejledningsmodulet
- Kick-off seminar

Organisering

- Der oprettes særligt team under ressourceteamet for DSA-lærere
- 2 kursusforløb
- DSA-lærere planlægger deres indsats i klasserne med de pågældende lærere. Få elever undervises i DSA uden for klassen

Grøndalsvængets Skole

Efteruddannelse i dansk som andetsprog

- Pædagogisk weekend indeholdende sproget som dimension i fagene
- Kick-off
- Kursusforløb for 4 lærere der uddannes til vejlederfunktion

Implementering af fokus på sproget i fagene:

- DSA i praksis. Udvikle og afprøve principper ud fra aktionslæringsforløb
- Ny organisering af undervisning. 6 lærere på 7. årgang samarbejder om at udvikle dynamiske samarbejdskonstellationer mellem lærerne. Inspiration fra cooperative learning

Organisering

- Udvikling af skolens ressourcecenter.

Ellebjerg Skole

Efteruddannelse i dansk som andetsprog

- 30-timers kursus i DSA som dimension i undervisningen samt efterfølgende evaluering af implementeringen i praksis
- Vejlederuddannelse
- Skolelederuddannelse i 2 pd-moduler

Implementering af fokus på sproget i fagene:

- Særlig indsats målrettet dansk- og matematikundervisningen på 7. årgang
- Medvirken ved køb af nyt bogsystem i indskolingen til løft af fagligheden hos de tosprogede elever
- Forankrings- og projektstyringskursus

Organisering

- Pædagogiske dage
- Kick-off
- Arbejdsgruppe på skolen.

Dyvekeskolens plan for deltagelse i projekt "Udfordrede skoler"

Dyvekeskolen er fra skoleåret 2012-2013 lokal profilskole med en digital profil. Skolen ønsker gennem denne profil at sætte fokus på faglighed, inklusion og undervisningsdifferentiering med det formål at kunne tilbyde og udvikle moderne og fremtidsrettet undervisning, der forbereder eleverne til globaliserede vilkår.

Skolens arbejde med den lokale profil samt arbejdet med projekt "Udfordrede skoler" skal sikre, at alle eleverne på Dyvekeskolen forlader skolen med et højt fagligt niveau, når de går videre til Højdevangens overbygningsskole. Derfor skal der både arbejdes med lærernes konkrete faglighed, deres evne til at inkludere og udfordre alle elever og med samarbejdet med forældrene.

For at understøtte udviklingen og implementeringen af denne profil tager Dyvekeskolens deltagelse i projekt "Udfordrede skoler" udgangspunkt i de særligt faglige udfordringer, skolen står overfor.

Skolens indsats fokuseres på tre spor:

1. Opkvalificering af skolens lærere
2. Fag og fagdidaktik
3. Undervisningsdifferentiering

Dette vil konkret betyde:

Ad 1. Der har gennem en årrække været mangel på efter- og videreuddannelse af lærerne på Dyvekeskolen. For at løfte og sikre kvaliteten i undervisningen er der behov for, at udvalgte faggrupper efteruddannes. Det gælder især inden for naturfag, matematik og natur/teknik, samt engelsk og dansk som andetsprog. Disse fag vil således blive prioriteret i skolens plan for efteruddannelse af lærerne over de kommende tre år. Endvidere skal skole-hjemsamarbejdet styrkes ved inddragelse af skolens inklusionspædagog og uddannelse af flere skole-hjemvejledere.

Ad 2. Gennem øget fokus på skolens fag og ikke mindst på fagdidaktikken prioriteres videndeling. Det gælder både internt på skolen og eksternt i området og på tværs af byen. Dyvekeskolen er bl.a. tovholder for it-samarbejdet på de fire sammenlagte skoler på Amager og opprioriterer faglige overleveringsprocedurer til Højdevangens overbygningsskole. Der afsættes således lærertimer til at arbejde med videndeling og udvikling af gode overgangsprocedurer.

Ad 3. Skolen ønsker at videreudvikle arbejdet med undervisningsdifferentiering og dermed styrke kvaliteten i undervisningen. Skolens elevklientel er meget forskellig, og skolen er endvidere værtsskole for en kommunal specialklasserække for elever med generelle indlæringsvanskeligheder. Det betyder, at der både skal fokuseres på elever, der har brug for ekstra støtte og fagligt stærke elever, der

trænger til særlige udfordringer. Undervisningsdifferentiering er dermed et kerneområde og kræver særlig indsigt for den enkelte lærer i den enkelte elev. Dette sker både gennem kompetenceudvikling, videndeling på skolen og samarbejde i skolens team.

Med henblik på at udvikle skolens evalueringskultur og for at højne kvaliteten i undervisningen vil der blive udpeget en funktionslærer med denne arbejdsopgave. Der afsættes lærertimer til dette.

Indsatsen vil endelig prioritere ressourcer til studieture for lærerne med fokus på de tre overordnede emner.

Skolens vision er vedlagt denne beskrivelse som bilag.

Tagensbo Skole som profilskole: Udeskole og Madskole

1. Beskrivelse af udeskole og madskole på Tagensbo Skole

Tagensbo Skole bliver fra skoleåret 2012-13 profilskole. Tagensbos profil er udeskole og madskole med eget produktionskøkken. Udeskole på Tagensbo betyder at alle klasser fra 0-8. kl. rykker undervisningen ud af klasselokalet en hel skoledag hver uge hele året rundt. Den faglige undervisning vil på udedage fx foregå i naturen, nærmiljøet, byrummet, på en ungdomsuddannelse mv. Udeskole er en pædagogisk arbejdsmetode der kombinerer den faglige teoretiske undervisning i klasselokalet med elevernes undersøgelser, oplevelser og læring i uderummet. Undervisningen inde og ude spiller således sammen, og eleverne lærer via hjerne, hjerte og krop.

Madskole på Tagensbo betyder at der hver dag serveres frokost til skolens elever og ansatte lavet af en professionel kok med hjælp fra eleverne på mellemtrinnet. Gennem hele skoleforløbet på Tagensbo sætter madskolen fokus på sund mad og positivt samvær omkring det gode måltid. I dagligdagen spiser lærere og elever frokost sammen, og i samværet og fællesskabet omkring måltidet ligger der vigtige dannelsesværdier som skolen vil udnytte i det pædagogiske arbejde. Desuden knytter madskoleprojektet naturligt an til faget hjemkundskab som bliver et centralt fag i forbindelse med madskole.

Udeskole og madskole på Tagensbo betyder også at eleverne på alle klassetrin fra 2-9. kl. tager på en årlig lejrskole med fokus på dansk natur og geografi. Målet er at Københavnske skoleelever efter endt skolegang eksempelvis ved hvor Nakskov eller Skagen ligger, hvordan en fiskerihavn eller et landbrug ser ud, og har besøgt National park Thy, Råbjerg Mile og Gudenåen.

Udeskole og madskole på Tagensbo sætter fokus på:

- samspil mellem undervisning inde og ude
- kombination af teoretiske og praktiske arbejdsmetoder
- differentieret undervisning der inddrager flere undervisnings-, arbejds- og læringsformer
- mange intelligenser og læringsstile
- natur, dyr og planter
- leg og aktiviteter i naturen
- læring via krop, sanser og bevægelse
- kreativitet og håndværk i naturen
- mad, sundhed og madkultur
- hvor kommer maden fra - fra jord til bord

- kendskab til lokalområdet og nærmiljøet - byens kulturinstitutioner og lokale foreninger
- Danmarks geografi og særlige naturområder

Tre temaer for udeskole

Udeskole har tre temaer for henholdsvis indskoling, mellemtrin og udskoling:

Skolen i skoven, 0-3. kl.

Bevægelse, kultur og mad, 4-6. kl.

By, samfund og på vej i ungdomsuddannelse, 7-8. kl.

Alle klasser har en fast udedag hvor skolens buskort er reserveret til dem. Elevernes mødetid på udedage er fra kl. 8.45-14.30.

Indhold i de tre temaer

0-3.kl. Skolen i skoven (naturklasser)

Naturklasserne tager hver uge hele året rundt ud i naturen for at lære i, med og om naturen. Udedagene forgår fx i skoven, på stranden og den lokale park. Ofte foregår udedagene på en fast lejrplads hvor naturen og årstidernes kan gang iagttages og man kan samles om bålpladsen. Eleverne lærer fx dansk ved skrive bogstaverne med grankogler i skovbunden og matematik ved at måle højde på træer eller i løb mens der måles distancer, kondital og puls. Den faglige undervisning spiller sammen med elevernes undren, nysgerrighed, spørgsmål, samt kropslige og sanselige oplevelser i naturen. Den faglige undervisning i fagene indgår på udedagene og integreres i tværfaglige forløb og emner som fx omhandler dyr og planter, naturens årstider, naturen som spisekammer eller litteraturlæsning hvor en roman som fx Ronja Røverdatter læses og behandles.

4-6. kl. Bevægelse, kultur og mad (kulturklasser)

På udedagene arbejder eleverne med forskellige faglige temaer der bl.a. omhandler bevægelse, kultur og mad. Hvor naturklasserne bruger naturen som ramme for den faglige undervisning, bruger kulturklasserne især byrummet som ramme. Byens mange museer, kulturinstitutioner, besøgssteder, foreninger og trossamfund er oplagte besøgsmaal på udedage i forbindelse med faglig undervisning, emneforløb og tværfaglige temaer. Et tema om sundhed, bevægelse og idræt kunne fx indbefatte samarbejde med lokale idrætsforeninger og idrætsorganisationer. I forbindelse med et tema om mad er det oplagt at besøge et landbrug, et gartneri, en fiskefabrik og Hotel- og Restaurantskolen.

7-8. kl. Samfund og ungdomsuddannelser (samfundsklasser)

Byen med dens mange kultur- og uddannelsesinstitutioner er ramme for samfundsklassernes udedag. I forbindelse med et tema om demokrati kunne samfundsklasserne tage på besøg på Københavns Rådhus, Folketinget, Børsen, Christiania og Ungdomshuset. Et tema om medier kunne indbefatte besøg på store mediehus som fx DR, Mediehuset Aller og Politikken. Udover fokus på samfund handler udeskole i udskolingen også om at introducere eleverne til forskellige ungdomsuddannelser, fx gymnasier, handelsskoler og teknisk skole. Ideen er at undervisningen kan planlægges og gennemføres i samarbejde med forskellige

ungdomsuddannelser. Her gives eleverne mulighed for at snuse til studiemiljøet og det faglige indhold på forskellige ungdomsuddannelser.

Udeskoles betydning for sprogsvage elevers sproglige udvikling

I forbindelse med udeskoleprojektet på Tagensbo Skole vil skolen undersøge hvad udeskole undervisningen betyder for den sproglige udvikling for sprogsvage elever, og hvordan udeskole undervisningen kan være med til at styrke denne gruppe elevers sproglige kompetencer og læring. Skolens lærere, lærere med dansk som andetsprog i skolens sprogcenter og modersmålslærere samarbejder om at videreudvikle og udarbejde pædagogiske og didaktiske metoder der tilgodeser andetsprogsundervisning og sprogsvage elevers sproglige kompetencer og læring i udeskole undervisningen.

Skolens KKFO ses som et vigtigt bindeled mellem fritid og skole. KKFO'en spiller en central rolle i arbejdet med at understøtte sprogsvage elevers udbytte af udeskole undervisningen. I KKFO regi arbejdes målrettet med den sproglige dimension både som forberedelse og efterbearbejde omkring udeskole aktiviteter. Eksempelvis arbejdes der grundigt med elevernes forforståelse omkring et emne ved at tale om og forklare begreber og fagudtryk som eleverne vil støde på i forløbet.

Formidling og dokumentation med it og medier

Som en del af udeskoleprojektet arbejder eleverne med at videreformidle og dokumentere deres oplevelser og læring i udeskolen. Det foregår fx via logbogsskrivning som er et centralt værktøj. I logbogen kan elever, forældre og læreres følge med i elevernes oplevelser, læring og udbytte af undervisningen. Eleverne inddrager desuden it og medier i arbejdet, og dokumenterer og formidler deres læring, oplevelser og opnåede viden via fx video, billeder, lyd og hjemmeside.

Det nye nordiske køkken kan inddrages i både ude- og madskole

De sidste års store fokus på det nye nordiske køkken kan inddrages i Tagensbos ude- og madskole. Eleverne kan fx indsamle spiselige planter i naturen, fange fisk og lave en aftale med en jæger om at skyde et dyr som derefter tilberedes over bål. I Udeskole kan klasserne også dyrke deres egne grøntsager og planter i en skolehave. Der kan hentes inspiration til indsamling og tilberedning af mad i naturen i DR2 programmet Nak og Æd og i følgende bøger 'Vorherres køkkenhave' af Sten Viggo Jensen, 'Vild mad', 'Spiseblomster' og 'Spis dit ukrudt' af Anemette Olsen, samt 'Urtekalender' af Land & By. Skoven-i-skolen.dk har opskrifter på skovmad på www.skoven-i-skolen.dk/default.asp?m=15

Af sted på lejrskole på hvert klassetrin

Mulige lejrskoleophold i Danmark fra nord til syd

- Skagen og Råbjerg Mile
- Vesterhavet, Limfjorden og national park Thy
- Mols bjerge
- Gudenåen, Ry og Himmelbjerget
- Vadehavet og Sønderjylland
- Det sydfynske øhav
- Grib Skov og Esrum sø

- Roskilde fjord og Isefjorden
- Bornholm

Links

www.skoveniskolen.dk

Undervisningsportal om udeundervisning. Søgning på emner, undervisningsforløb, aktiviteter, skovmad, årstidshjul, skovleksikon, udehåndværk mm.

www.groennespirer.dk

200 aktiviteter i naturen. Søgning på årstid, tema, naturområde, læreplanstema

www.groen-skole.dk

København Kommunes hjemmeside om natur- og miljøundervisning. Under menupunktet Københavns Naturskole findes bl.a. en oversigt over gratis aktiviteter til alle folkeskolens klassetrin. Bl.a. aktiviteter der henvender sig særligt til sprogsvage elever.

www.udeskole.dk

Viden om udeskole og udeundervisning for lærere, lærerstuderende, pædagoger, seminarier, naturvejledere og andre der har interesse for udeskolens teori og praksis.

www.skoven-i-skolen.dk/default.asp?m=6&a=0&c=11&map=0

Oversigt over udeskoler og naturklasser i Danmark.

www.raadvadnaturskole.dk/graphics/billeder/Naturskolen/Div.%20foldere%20o.a.%20mat/naturklasse5skovgaard.PDF

Inspiration til planlægning af udeskole i forhold til læseplan.

www.dr.dk/P1/Apropos/Udsendelser/2008/05/21152704.htm

Radioudsendelse fra 2008 (25 min.) om udeskole og hvordan det påvirker børn at lære ude i naturen.

www.friluftsradet.dk

Friluftsrådets formål er at støtte og opmuntre til friluftsliv og naturforståelse under hensyntagen til natur og miljø. Der kan søges økonomisk støtte fra friluftsrådet til etablering af udeskole faciliteter og udstyr.

www.naturogmenneske.dk/

Videnscenter for friluftsliv og naturformidling.

www.outdooreducation.dk

Fokus på udvikling af lærernes metoder og pædagogik i udeskole.

www.folkeskolen.dk/emneord/undervisning/paedagogik/udepaedagogik/

Oversigt og anmeldelser af lærematerialer om udepædagogik.

Litteratur om udeskole

Børn, friluftsliv og natur af Steffen Holberg

Mapper med undervisningsforløb fra skoven-i-skolen.dk:

Skoven-i-skolen.dk har lavet mappe med samtlige undervisningsforløb fra hjemmesiden og sorteret dem på fag og klassetrin.

0. - 2. klasse, alle fag. *Pris 400 kr.*

3. - 6. klasse, alle fag. *Pris 400 kr.*

7. - 10. klasse, mange fag. *Pris 300 kr.*

Emma og ræven

Gratis børnehæfter udgivet i forbindelse med Skovens Dag:

"Vores nye skov" - om skovrejsning.

"Hvad får vi ud af skoven" - om skovens produkter gennem tiderne.

"Året i skoven" - om året i skoven.

"Skovens træer" - om skovens træer.

"Med hår og tænder" - om pattedyr i skoven.

"Skovens urter" - om skovens urter.

"Skovens kryb" - om smådyr i skoven.

Hæfterne og kan bestilles på info@skoven-i-skolen.dk,

eller i Miljøministeriets butik frontlinien@frontlinien.dk

2. Baggrund for Udeskole

Forskning om udeskole

Gennem de senere år er udeskole blevet et nyt forskningsfelt, og der er efterhånden en del dokumentation og forskningsresultater der tyder på mange positive gevinster for elevernes læring og skolegang i udeskole.

Forskning i Rødkilde Skoles treårige naturklasseprojekt peger bl.a. på¹:

- **Sundhed og mere fysisk aktivitet.** Eleverne bevæger sig dobbelt så meget på udeskoledage som på almindelige skoledage.
- **Tilfredshed, glæde og motivation.** Udedagene øger markant elevernes tilfredshed, glæde og motivation for at gå i skole
- **Forbedret klassemiljø, sociale relationer, trivsel og sammenhold.** Eleverne etablerer nye og flere legerelationer på udedage end på almindelig skoledag.
- **Elevcentrering, problemløsnings- og relationel kompetence.** Udedagene er præget af mindre lærerkontrol og mere elevcentreret opgaveløsning hvor eleverne samarbejder, undrer sig, undersøger og finder løsninger.
- **Dialog og undersøgende sprogfunktion.** Lærerens enetale er på udedage afløst af elevernes indbyrdes dialog og højere grad af undersøgende sproglig kommunikation.

¹ Naturklasser i folkeskolen - et lærerigt undervisningstilbud. En gennemgang af Rødkildeprojektets resultater. Af Erik Mygind, lektor. phd., Institut for Idræt, KU

Definition af udeskole/naturklasse

Anne Mette Kaae Petersen og Lasse Bak Sørensen der har arbejdet 3 år med en naturklasse på Rødkilde Skole definerer begrebet naturklasse således:

"En naturklasse er en klasse, der regelmæssigt flytter undervisningen ud i naturen – f.eks. én dag om ugen året rundt. En naturklasse udnytter de mange muligheder for læring med hjerne, hjerte og krop, som det "højloftede klasseværelse" giver. En naturklasse kan arbejde med enkeltfag eller tværfagligt med emner, temaer, projekter og problemer, under alle omstændigheder hænger undervisningen i naturen og skolen sammen, så oplevelser, erfaringer og refleksion komplementerer hinanden. Mennesker udforsker og bruger naturen, så en naturklasse møder også meteorologer, astronomer, skovarbejdere, fiskere, miljøfolk, digtere ..."

Malene Bendix, koordinator for skoven-i-skolen.dk og udeskole.dk beskriver udeskole således:

"Udeskole er altså ikke bare en ugentlig skovtur. Det er en pædagogisk arbejds metode, hvor undervisningen udendørs integreres i den almindelige undervisning i klassen – og støtter og styrker denne. Eleverne afprøver den teoretiske viden og de færdigheder de får indendørs, ved at arbejde konkret med dem i uderummet. De bruger fagene aktivt. De måler, beregner, saver og slår knob for at bygge en bivuak til at overleve i. De læser og tæller og sammenligner og iagttager, for at finde ud af, hvad det var for et kryb der røg i faldfælden i nat. Drivkraften er nødvendighed og nysgerrighed. Og alle fag kan inddrages – enten enkeltvist, så man arbejder koncentreret med dansk i skoven, historie i skoven eller matematik i skoven – eller i tværfaglige forløb. Det er vigtigt her at understrege, at udeskole og naturklasser bruger uderummet som pædagogisk rum for alle fag – ikke bare biologi eller natur/teknik."

Forskning i udeskole

Læringsmiljø nærmiljø. Et tværvideenskabeligt forsknings- og udviklingsprojekt om uderum og udeundervisning i skolen.

http://www.friluftsradet.dk/media/146546/l_ringsmilj_arbejdsrapport_2_010.pdf

Udeundervisning i folkeskolen: Et casestudie om en naturklasse på Rødkilde Skole og virkningerne af en ugentlig obligatorisk naturdag på yngste klassetrin i perioden 2000-2003

http://books.google.dk/books/about/Udeundervisning_i_folkeskolen.html?id=YSAXHOWlKn0C&redir_esc=y

Sprogbrug og sprogfunktioner i to kontekster

http://www.g.dk/bog/sprogbrug-og-sprogfunktioner-i-to-kontekster---pdf-lene-herholdt_9788776841522

Sprogbrug og sprogfunktioner i to kontekster sætter fokus på elevers mundtlige sprogbrug. Den belyser, hvordan forskellige undervisningssituationer påvirker elevernes mulighed for at bruge og udvikle deres mundtlige sprog.

10 GODE GRUNDE TIL UDESKOLE

Fra artiklen "Hvad er udeskole" af Malene Bendix

Hver dag kan vi læse nye undersøgelser om for fede børn, børn med indlæringsproblemer, dårlig motorik, astma, allergi, stressede, stillesiddende computer- og TV-børn osv. Flere undersøgelser – og mange erfaringer – viser at børn har godt af at blive undervist regelmæssigt udendørs.

Her er 10 gode grunde til at arbejde ude med eleverne – og komme nogle af ovenstående børneproblemer i møde:

1) Bedre faglighed

Alle fag kan flyttes ud i naturen. Arbejdet med skolens fag i konkrete, virkelige sammenhænge styrker elevernes faglige tilegnelse.

Sammenhængen mellem oplevelse og handling i uderummet - og teoretisk forståelse i klasseværelset fører, ifølge hjerneforsker Kjeld Fredens, til en hel faglig læring.

2) Bedre læring

Koncentration og evnen til at fastholde opmærksomheden er to basale elementer i det at lære. Erfaringer fra Norge og fra den svenske undersøgelse "Ute på dagis" viser, at begge egenskaber er bedre udviklede hos børn der undervises regelmæssigt i naturen. I naturen er elevernes undren og nysgerrighed ofte drikraften for læring.

3) Undervisningsdifferentiering

Udforskning af naturen og de nære omgivelser er aldrig en afgrænset opgave. Eleverne kan blive ved at grave dybere, og svar kan søges på mange planer. Ved at bruge naturen som læringsrum, får man en enkel og dynamisk differentiering af undervisningen.

4) Bedre forståelse af naturen, naturfag og miljø

Elever der regelmæssigt iagttager, undersøger og arbejder i naturen, får en grundlæggende viden om natur og miljø, der bygger på deres egne erfaringer. For øjeblikket oplever industri og forskningsverdenen et hul i elevernes naturfaglige viden, der skaber problemer med at rekruttere kvalificeret arbejdskraft indenfor naturvidenskab og teknik. Skolearbejdet i naturen øger også ansvarlighed overfor natur og miljø.

5) Bedre sundhed

En undersøgelse af en naturklasse på Rødkilde Skole viser, at eleverne bevæger sig dobbelt så meget på en skoledag i skoven, som på en skoledag i skolen. Udeundervisning kan være med til at give eleverne gode motions- og friluftsvaner, der kan lægge grunden til en sund krop resten af livet.

6) Bedre motorik

I naturen er bevægelse i uvejsomt terræn, løb, balancegang, klatring og arbejde med bål, kniv og økse med til at træne og udvikle elevernes motoriske færdigheder og mod.

7) Læring ad flere kanaler

I naturen har eleverne mulighed for at udforske og styrke flere sider af sig selv. De lærer gennem flere kanaler, "med hånd og ånd" som Grundtvig formulerede det, med "de mange intelligenser, som Howard Gardner senere udtrykte det - eller ved at arbejde med "det hele menneske, som det er formuleret i det norske læreplanværk.

8) Bedre social forståelse

I naturen brydes den typiske klasse ofte op i mindre grupper, der arbejder selvstændigt i landskabet. Her er plads til alle, og ofte brug for mange flere forskellige evner, end i den traditionelle undervisning. Det giver eleverne større forståelse og respekt for hinandens evner – og er et fint redskab hvis man vil arbejde med klassens sociale struktur og f.eks. mobning.

9) Bedre forankring i lokalområdet

Udeundervisning bygger på elevernes udforskning af natur, kultur og erhverv i de nære omgivelser. Herved forankrer eleverne sig selv i deres eget område, ved at lære steder og mennesker at kende.

10) Flere direkte oplevelser

I en tid hvor skærmoplevelser kan dominere børns liv, er det vigtigt at fastholde børn og unge i den virkelige, stormomsuste, vidunderligt smukke verden - og alt det man kan gøre i den.

Ideer til faglige emner og aktiviteter

Billedkunst - fantasidyr med naturens materialer og farver

Dansk - sansedigte, litteraturarbejde, fx Ronja Røverdatter

Matematik: geometriske figurer i naturen, byg en kubikmeter af træ og snor, udregn rumfang, mål højden på et træ, opmåling af distance, puls og kondital

N/T: fødekædeleg, fotosyntese, årets gang i naturen, spiselige planter og dyr, lav hvaler på stranden i naturlig størrelse med tang og sten, lær om dyrenes spor

- skovstratego og fødekædestratego
- sansebane og stjerne løb
- træklating og rebbaner
- kanosejlads
- udehåndværk: perlekæde af naturens materialer, armbånd af birkegren, ske, snittekniv, kop/mug, smørkniv, optænding med fyrsvamp/flint/birkebark, sy en lille ildpose af læder
- bål og brænde, forskellige båltyper, optænding
- gps-løb, billed-o-løb, o-løb med kort/kompas
- lav trolde af naturens materialer
- mad på bål, indbagt pizza, suppe, indsamling af spiselige urter